

Die moord zal zij wel ontrafelen

Bron: NRC Handelsblad

DOOR **SEBASTIAAN KORT** GEPUBLICEERD OP 24-01-2020



Kees van Beijnum - Als Van Beijnum je meeneemt naar een volkse kapperszaak, dan ben je er helemaal.

Eén enkel woord geeft al aan hoe Anne, de speurende verteller in de nieuwe roman van Kees van Beijnum, zich tot haar moeder verhoudt: een 'hoer' was ze. Geen prostituee, sekswerker of iets anders eufemistisch, nee, een hoer. Eentje die lang achter een Amsterdams raam zat en daar ook haar einde vond: twintig jaar geleden, aan het eind van de twintigste eeuw, sloeg iemand haar met een hamer de hersens in. De vermeende dader draaide de gevangenis in en Anne probeerde alles achter zich te laten. Ze werd schrijfster, had aanvankelijk flink succes en probeert nu, aangespoord door haar uitgever, een autobiografisch boek te schrijven over haar in rood licht doorgebrachte jeugd jaren, want moeders werk en dochters opvoeding vonden in hetzelfde pand plaats. Al snel rijst bij Anne het vermoeden dat haar moeder helemaal niet vermoord is door de man die voor het misdrijf werd veroordeeld en werkt ze zich met haar gespit in de problemen.

Kees van Beijnum heeft zich voor *23 seconden*, zo mag inmiddels duidelijk zijn, in wezen ongegeneerd laten leiden door het draaiboek van de thriller. Ongegeneerd, omdat hij de lezer in het verleden ook trakteerde op uitdagender vertellingen waarin meer aan de orde kwam dan de jacht op de mysterieuze man met de hamer. Hij leverde de leeslijstklassiekers *De oesters van Nam Kee* (waarover deze krant nota bene noteerde dat 'alleen harten van steen' er niet door zouden worden geraakt) en *Dichter op de Zeedijk* af en hij kwam ruim vijf jaar geleden met *De offers*, een dikke, in Japan spelende roman waaruit niet alleen zijn grote talent voor ingenieuze compositie bleek, maar ook voor het scheppen van personages waar je behoorlijk mee te doen had.

Sec bekeken is het uitgangspunt van *23 seconden* dus wat dun voor zo'n doorgewinterde auteur als Van Beijnum, maar gelukkig valt er gaandeweg wel meer uit de boom dan een eenvoudige whodunit. Aanvankelijk lijkt dat het creëren van een noir-achtig atmosfeertje te zijn, dat al aan te treffen valt in dat snerpende 'hoer' van Anne; in je hoofd vertaal je haar zinnen onwillekeurig al naar *hardboiled* Engels. Ook hangt er even een luimige schijn-thriller à la Thomas Pynchons *Inherent Vice* in

de lucht, met het in herinnering brengen van een zogenoemde 'miauw miauw-incident' dat óók in Annes jeugd plaatsvond. Maar de eigenlijke inzet - de *littéraire* inzet - betreft hier het invoelbaar maken van die twintig jaar tussen dood en Annes speurtocht, wat natuurlijk eigenlijk al af te lezen is aan Van Beijnum's keuze om haar nu pas en niet onmiddellijk na de dood aan het graven te zetten.

Van Beijnum toont zich hier bij uitstek een Amsterdams schrijver, iemand die heus een moord zal ontrafelen, maar die ook wel graag wil laten zien hoezeer zijn stad in twee decennia van gezicht veranderde. In Annes jeugd was het rommelig en vol junkies (waar zijn ze gebleven?), intussen gonst het van de opgeruimde, aan schermen vastgekleefde millennials. De oude buurtgenoten die Anne spreekt, eenvoudige liederen vooral, wekken de indruk door de tijd te zijn ingehaald. De twintig jaar lijken er wel veertig te zijn.

Zwijgen onder de droogkap

Bij gelegenheid slaagt Van Beijnum er goed in om licht te werpen op de pijnlijke momenten van een verdrongen jeugd in een hoerenkot. Anne die een deur opent waarachter haar moeder een klant bedient: 'Zijn handen lagen aan weerskanten van hem op het bed, ontspannen, met de palmen naar boven, alsof hij voelde of het regende.' Anne die beseft dat haar opofferingsgezinde oma zich niet alleen de haren uit het hoofd trok vanwege die aan lager wal geraakte dochter, maar ook door de levenswandel van Anne, van wie ze steeds minder begreep. Als Van Beijnum je meeneemt naar een Amsterdamse, volkse kapperszaak, dan bèn je er helemaal: 'Ondertussen praatten en roddelden ze al rokend en koffiedrinkend met Pierre en de leerling-kapster of via de spiegels met elkaar over ziektes, geld, vechtpartijen en tv-programma's. Slechts de droogkap wist hen tijdelijk tot zwijgen te brengen en dan zaten ze met de ernstige gezichten van kinderen die in de klas moeten voorlezen gebogen over de *Privé* of de *Story*, verstoken van de conversatie, die steeds nieuw leven werd ingeblazen zodra een van hen uit de warme windstroom terugkeerde.' Dat is prachtig verwoord.

Er zitten desondanks twee behoorlijke minpunten aan het boek. Ten eerste Van Beijnum's schier eindeloze uitstorten van data op de pagina's. Het is alsof hij zich had voorgenomen om *coûte que coûte* een roman van 400 bladzijden te schrijven en nog liever op de blote knieën naar Canossa kroop dan dat hij zijn project met de helft zou bekorten - een ingreep die het boek een stuk beter had gemaakt.

Iets pijnlijker is dat hij kansen op een meerdimensionalere roman scheidt - Anne die blind koerst op het dagboek van de zogenaamde dader, het spiritueel leiderschap van seksbaron Daems - maar die niet of mager uitwerkt.

Wantrouw de woorden

Bron: Dagblad van het Noorden

DOOR **COEN PEPPELENBOS** GEPUBLICEERD OP 06-12-2019

Met *Dichter op de Zeedijk* brak Kees van Beijnum door bij een groot publiek. De schrijver bracht zijn jeugd door in de rosse buurt van Amsterdam. In *23 seconden* keert hij terug naar zijn oude buurt, al is de verteller in dit boek een vrouw. Anne, ook schrijver van beroep, krijgt de opdracht een tekst te maken bij een boek over de fotograaf Hayo, haar eerste vriend, die is omgekomen in oorlogsgebied. Het schrijven over haar eerste liefde roept ook direct haar eigen jeugd naar boven die ze voor een groot deel doorbracht op de Wallen.

De moeder van Anne was een prostituee. Haar einde was gruwelijk; vermoord en verminkt. Bij het schrijven van het boek over Hayo, die zijn carrière begon met foto's van drugsverslaafden op de Wallen, begint Anne tegelijk met een boek over haar moeder, waarbij ze de avond van de moord zo nauwkeurig mogelijk in kaart probeert te brengen. Dat is lastig omdat ze op die avond te kampen had met waanvoorstellingen doordat ze te veel drugs gebruikte.

Het wemelde van de halve getuigen op de avond van de moord; louche figuren uit de drugswereld, een souteneur, een heilsoldate en haar zoon, de kroegbazin. De ene getuigenis is nog onbetrouwbaarder dan de ander. Dat de zoon van de kroegbazin – die jaren heeft gezeten voor de moord omdat het moordwapen, een hamer, onder zijn bed gevonden was – niet de echte moordenaar kan zijn, is voor Anne al snel duidelijk.

23 seconden wordt daardoor al gauw een *whodunnit*. Een *pageturner* omdat je als lezer net als Anne erachter wil komen wie de echte moordenaar is. Dat spannende verhaal met een enigszins ongeloofwaardig, maar toch onverwacht einde dat tot het genre behoort, wordt door Van Beijnum geleverd. Daar zit echter niet de kracht van de roman, want die zit meer in het oproepen van de rauwe wereld van de Wallen.

Het contrast tussen de buurt vol drugscriminaliteit toen en de door toeristen overlopen straten nu weet de auteur goed te vangen.

Ook het beeld van Anne is geslaagd. Haar zoektocht naar de waarheid is tegelijk een psychologisch portret van iemand die vooral mensen tegenkomt die liegen of zaken achterhouden. Van moeder tot vriendjes, van getuigen tot moordenaar. Als schrijfster leeft ze van woorden, maar de verrassende ontknoping volgt dankzij beelden. Ben benieuwd of je daarna nog in de waarheid durft te geloven.

Het meisje uit de steeg

Bron: Knack

DOOR JOHANNA SPAEY GEPUBLICEERD OP 20-11-2019

Twintig jaar nadat haar moeder is vermoord, keert Anne terug naar de Amsterdamse rosse buurt. Ze wil een boek schrijven over haar jeugdliefde, maar gaandeweg wordt dat een zoektocht naar de échte moordenaar van haar moeder.

Anne Lieftinck heeft een atypische jeugd gekend in hartje Amsterdam, waar prostituees, pooiers, junkies en onderwereldtypes in de jaren tachtig en negentig samentroepen. Haar moeder, een raamprostituee, werd net na Annes afstuderen vermoord. Anne, altijd braaf en leergierig, ontspoorde daarna. Toen ze haar leven weer op de rails kreeg, werd ze in één klap beroemd met *Het lichamenlijk kapitaal*, een boek over haar wilde jaren in het Amsterdamse nachtleven. Met Willem, een man die zich wel aan zijn belofte hield, verhuisde ze naar het platteland, maar sindsdien is het moeizamer gegaan met haar schrijfcarrière. Tot die relatie strandde en Anne naar haar thuisstad terugkeerde.

Nu wordt ze gevraagd om de tekst te schrijven bij een grote overzichtstentoonstelling van foto's van haar jeugdvriendje Hayo, die later als oorlogsfotograaf in Afghanistan is omgekomen. Hayo was haar eerste lief, de jongen die haar hielp toen ze bij haar wispelturige en gokverslaafde moeder opgroeide. Annes herinneringen aan de dagen die voorafgingen aan de moord op haar moeder beginnen steeds meer ruimte opeisen en ze gaat bij Johan, haar vroegere overbuur en de vermeende moordenaar, op bezoek. Johan, die ten tijde van de moord in de ban van een pooierachtige goeroe was, had een motief en onder zijn bed werd de bebloede moordhamer gevonden, maar Annes intuïtie zegt haar dat de echte moordenaar nooit is gepakt. Dat verandert in een bijna-zekerheid als ze wordt bedreigd en oude sporen naar nieuwe verdachten leiden.

De verhaallijnen in *23 seconden* zijn zo ingenieus met elkaar verweven en de ontknoping is zo verrassend dat je op het einde toch wel even naar adem moet happen. In deze coming-of-ageroman gaan eenzaamheid en verraad hand in hand. Iedereen hunkert naar erkenning en liefde en de prijs daarvoor blijkt haast altijd te hoog, maar Van Beijnum hoedt zich voor sentimentele ontboezemingen of een al te makkelijke lach en een traan. Misschien zit de ware liefde in dit boek wel in zijn beschrijvingen van het vroegere en huidige Amsterdam, smoezelig, rauw, teder, verleidelijk en dodelijk.

Kees van Beijnum

Kees van Beijnum groeide op in de Amsterdamse Warmoesstraat. Hij gebruikt zijn stad regelmatig en met veel nuchtere liefde als achtergrond voor romans als *Dichter*

op de Zeedijk (1995) en *De oesters van Nam Kee* (2000), die beide succesvol werden verfilmd. Daarnaast schreef hij mee aan het scenario van de Japanse miniserie *Tokyo Trial* (2016), die genomineerd werd voor een Emmy.

Terug naar de Zeedijk

Bron: De Telegraaf

DOOR **ELINE VERBURG** GEPUBLICEERD OP 12-11-2019

'23 seconden'

Wat: roman

Wie: Kees van Beinum

Over de Amsterdamse Wallen, de rosse buurt, schreef Kees van Beinum in 1995 al de semi-autobiografische roman *Dichter op de Zeedijk*, een liefdevol portret van een jongetje dat opgroeit in het café van zijn familie, tussen hoeren, zuipschuiten en vechtersbazen. De schrijver, die in 1954 zelf op deze plek is geboren, keert nu met *23 Seconden* terug naar zijn oude buurt. Maar dan in het Amsterdam van begin jaren 90, toen de Zeedijk een heel wat grimmiger aanblik bood, vol junks, dealers en ander gespuis.

In deze onpure setting groeide hoofdpersoon Anne op, als dochtertje van een raamprostituee. Niet bepaald een pedagogisch verantwoorde omgeving en allang niet meer de armoedige, maar gezellige volksbuurt van weleer. Het is dan ook niet vol nostalgische gevoelens, dat Anne twintig jaar na dato terugkeert naar Amsterdam, met de bedoeling een boek te gaan schrijven over haar jeugd. Meer in het bijzonder over haar moeder, die gruwelijk aan haar einde kwam: ze werd in haar peeskamertje vermoord met een hamer.

Van Beinum is ook in deze roman weer sterk in zijn beschrijving van (verstoorde) gezinsverhoudingen. Vooral Annes afkeer van haar moeder is schrijnend, evenals het schuldgevoel dat ze daar weer over heeft. Mooi ook zijn de herinneringen van Anne aan haar vroege jeugd, toen ze samen met haar eerste liefde Hayo – zoon van een café-hotelhoudster – de buurt met zijn labyrint van onpure steegjes verkende.

Fotograaf

Diezelfde Hayo werd later fotograaf en is inmiddels om het leven gekomen in Afghanistan. Anne werkt, naast haar voorbereidingen op haar nieuwe roman, aan een catalogus bij een overzichtstentoonstelling van zijn werk. Aldus komt het verleden in alle hevigheid terug. Dat dreigt nogal te ontsporen, waar Van Beinum een soort literaire thriller van zijn roman lijkt te willen maken en je als lezer verstrikt raakt in een wirwar van mogelijke nieuwe verdachten en intriges rondom de hamermoord van weleer. En hoe alles wat je geloofde in een paar seconden (23 in dit geval) kan kantelen.

Wat overeind blijft is een fraai, krachtig portret van de Wallen. Een plek waaraan je je maar moeilijk kunt ontworstelen, waar het gevaar dreigt dat je meegezogen wordt in de zelfvernietigingsdrang die er kennelijk heerst. In de tijd van de junks was dat zo, en nu de buurt tegenwoordig wordt overlopen door toeristen, in feite nog steeds. Raak getypeerd.